MESTO VERNÝCH

Martina Horňáková

Richard Lunter - KICOM

Martina Horňáková

Mesto verných

Vydavateľ Richard Lunter – KICOM

Text © Martina Horňáková
Ilustrácie © Martina Horňáková
Korekcia a spolupráca © Martina Rybárová
Zalomenie ©Zdeno Brontvay, PaedDr.
Editor © Jana Burdová

Vydavateľ: Richard Lunter – KICOM
Telgárt 16, 976 73, IČO: 33826781

Objednávky: www.knihanaj.sk
info@knihanaj.sk

Vydanie prvé 2015
ISBN: 978-80-89780-06-8

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná, kopírovaná bez písomného súhlasu majiteľa autorských práv.

Venujem Matejovi

… pretože sa stáva, že veci časom zanikajú, zriadil sa spôsob ustálenia týchto vecí svedectvom listiny. Teda nech sa dozvedia tí, ktorých sa to týka, že Šimon, syn Juraja, kňaza z osady Košice, a Peter, syn Pavla z tej istej osady k nám prišli a povedali, že ich otcovia a oni predali tri poplužia zeme z časti zeme Lubina za deväť mariek s hájmi, rybníkom a jedným miestom mlyna v tejto zemi…

(ŠÚA SR, Bratislava, archív rodu Bárezay, fasc. XIII, Nr.1), úryvok z listiny z roku 1230, v ktorej sa prvý krát vyskytuje písomná zmienka o jestvovaní Košíc.

O b s a h

I.....9
II. 19
III. 25
IV. 32
V. 37
VI.....41
VII. 47
VIII. 54
IX.....60
X. 67
XI.....75
XII. 80
XIII. 87
XIV. 92
XV.....98
XVI. 104
XVII. 112
XVIII. 120
XIX. 129
XX. 141
XXI. 148
XXII. 153
XXIII. 158
XXIV. 164
XXV. 170
XXVI. 177
XXVII. 183
XXVIII. 191
XXIX. 197
XXX. 204

I.

Horúci júlový deň sa chýlil ku koncu. Vysušené steblá trávy sa mdlo upínali k popraskanej zemi a snažili sa do seba vstrebať blahodárnu vlahu, ktorej sa im za posledný týždeň nedostávalo. Britániu sužovali horúčavy a nejeden obyvateľ ostrovného štátu zatúžil po daždi a hmle, dvoch typických atribútoch počasia, ktoré ich krajinu preslávili vo svete.

Nad malebný kraj Mortimeru, ležiaci v dosahu pulzujúceho Londýna sa pomaly znášal súmrak. Zapadajúce slnko ešte stihlo zafarbiť fasády domov a zmenilo fádnu hnedú na červeno-oranžovú. Bol to príjemný pohľad. Plátno a paleta maliara by si v ten deň prišli na svoje a čerstvý vánok, ktorý urazil mnoho kilometrov od pobrežia až sem, akoby so sebou prinášal prísľub niečoho nového.

Cítili to všetci, ale obyvatelia veľkej viktoriánskej budovy stojacej na úbočí, vdychovali tento vánok o to silnejšie, čím viac si deň začal podávať ruku s prichádzajúcim večerom. S každou upynulou minútou boli bližšie k vytúženému cieľu a od letných prázdnin ich delil necelý týždeň.

Mortimerská internátna škola stála bokom od rovnomenného mestečka a už vyše storočia nad ním trónila, aby mohla vo svojich útrobách učiť a vychovávať stovky žiakov. Osadenstvo, ktoré tvorili výlučne chlapci vo veku od trinásť do osemnásť rokov, sa s príchodom večera začalo trúsiť von z prehriatych učební a izieb a hľadalo útočisko v rozľahlom areáli školy.

Daniel Newille si nedbalo prehodil cez plece sako školskej rovnošaty a držiac znôšku učebníc si unavene sadol

chrbtom k rozvetvenému dubu. Obľúbené miesto, kam sa po ťažkých dňoch v škole uchyľoval už druhý rok, mu poskytlo priestor na snívanie o blížiacich sa prázdninách. Inokedy v takýto čas by bývalo sladké a ničím nerušené, ale teraz tu bolo niečo, čo Dannyho oberalo o pokoj v duši.

Očami blúdil po spolužiakoch, vynárajúcich sa z tých najnemožnejších zákutí celej školy a prial si, aby v tôni duba ostal nepovšimnutý. Dnes nemal chuť pridať sa k nim. Ich veselý hovor a uvoľnený smiech sa mu dral do uší, ale on sa voči nemu obrnil takmer nepreniknuteľnou hradbou. Ako paralyzovaný hľadel spod svojho pekne klenutého obočia na hodiny na vežičke východného krídla školy.

Ešte tridsať minút a jeho vyhliadky na prázdniny sa buď zmenia alebo ich strávi tak, ako po všetky minulé roky. Posledných trinásť sa na seba ponášali ako vajce vajcu. Dúfal, že ten štrnásty bude všetko inak.

Už takmer mesiac chodil ako krab pustovník bez svojej ulity a cítil sa zvláštne a zároveň zraniteľne. Výklad profesorov putoval pomimo neho a sám sa čudoval, že všetky koncoročné testy zvládol na výbornú. Zapájal sa do všetkého, čo ho predtým v škole bavilo, ale jeho počínaniu chýbala iskra.

Súmerná tvár bola ako z vosku a úsmev, inokedy taký príznačný pre jeho veselú povahu, sa objavoval čoraz zriedkavejšie. Tmavé oči upieral na zem. Myšlienky blúdili v ríši fantázie, ale kľúč k nej ktosi zabalil do tuhého plátna a Dannymu nebolo dovolené oddať sa snívaniu naplno.

Tým niečím, čo ho oberalo o pokojný a zároveň vzrušujúci internátny život, aký v mortimerskej škole panoval,

bol projekt, do ktorého sa Daniel pred štyrmi týždňami zapojil.

V tom čase finišovali prípravy na koncoročné testy, profesori boli nemilosrdní a tvrdí. Vtĺkali im do hláv toľko učiva, až študenti začínali otvorene frflať. Žiadneho z vyučujúcich chabé protesty neodradili a pokračovali v odovzdávaní vedomostí v šialenom tempe. Za žiadnych okolností nechceli pripustiť, aby latka v dosahovaní dobrých študijných výsledkov klesla čo i len o jeden jediný stupienok. Mortimerská škola mala vynikajúcu povesť a len slávnejší Eton ju oberal o právoplatné miesto na výslní.

Napriek návalom učiva si poniektorí študenti našli čas aj na na iné činnosti, než boli stohy nedotknutých učebníc.

Daniel netušil koľkí, tak ako on, podľahli výzve, ktorá sa objavila na nástenkách pred klubovňami všetkých ročníkov ich školy, ale podvedome si prial, aby ich bolo čo najmenej. Čím menší počet spolužiakov by sa do Dickensovho pera zapojil, tým lepšie.

Dickensovo pero bola literárna súťaž s dlhoročnou tradíciou, ktorá mala v širokom okolí bezpočet priaznivcov a pokiaľ Danny vedel, zapájali sa do nej všetky internátne i denné školy z celého Berkshiru.

Písanie Dannyho bavilo, už vlani ho mrzelo, že sa neprihlásil.

V tieni duba, toho istého, pod ktorým teraz sedel, napísal niekoľko poviedok. Netušil, či sú dobré, nedal ich nikomu prečítať, ani bratovi nie, ktorý chodil do nižšieho ročníka, ale keď sa zjavil oznam o ďalšom ročníku „dépečka“, nezaváhal a prihlásil sa. Neuvažoval o tom, jednoducho to urobil. Až neskôr, keď sa mu to rozležalo v hlave, svoje unáhlené konanie obanoval.

Cítil, že sa precenil, ale už bolo neskoro niečo meniť.

O tom, že sa prihlásil, nepovedal ani bratovi Nicholasovi a teraz ho mrzelo, že si o tom nemal s kým pohovoriť.

Nick bol, na rozdiel od Dannyho, omnoho nespútanejší a radšej než štúdiu sa venoval športu, hlavne futbalu. Všetok voľný čas trávil na ihrisku a Danny, hoci mal futbal takisto rád, až takéto nadšenie nezdieľal. Nickove výsledky na výberovej škole neboli zlé, ale rodičia mu aj tak rok čo rok pripomínali, že školu by mal mať na prvom mieste.

Ľutoval, že o prihlásení do literárnej súťaže Nick nevie. Mal neoceniteľný dar vliať ľuďom do žíl novú energiu a na všetko sa díval skrz okuliare, ktorých sklíčka ihrali doružova.

Veľmi si prial vyhrať, v kútiku duše v to nesmelo dúfal, ale neveľké sebavedomie a zdravý pohľad na vec mu víťazstvo zastierali husto tkaným závojom bez jedinej trhlinky.

Vežové hodiny ukrojili zopár minút do vyhlásenia výsledkov a Dannyho vnútro sa nepríjemne scvrkávalo. Zmocnila sa ho nervozita. Nádej na výhru sa striedala s trpkosťou blížiacej sa prehry. Ako bude pred spolužiakmi vyzerať?

Keby aspoň neoznamovali, kto sa z Mortimerskej prihlásil, vzdychol si a dlaňou sa dotkol nedávno pokoseného trávnika.

Dotyk zeme ho akosi zvláštne dokázal upokojiť. Zavrel oči, pustil učebnice a oboma dlaňami sa zaprel do chladivej a mäkkej zelenej pokrývky rodnej zeme. Anglický trávnik mal v sebe niečo viac, než len bezchybne zastrihané steblá. Disponoval silou a krásou, z ktorej vnímavý

chlapec, akým Daniel Newille bol, dokázal načerpať nových síl a elánu.

Ručička hodín sťažka dopadla na dvanástku. Mortimerská internátna škola, v reči chovancov nazývaná láskyplne MIŠ, sa zaodela do tónov zvona oznamujúceho večeru.

Danny vstal a ťažkým krokom sa pobral do jedálne. Ani nevedel čo je, myšlienky mu blúdili hore dole. Teraz to príde! Po večeri sa všetci nahrnú do auly a riaditeľ oznámi výsledky. Vlani im nevenoval priveľkú pozornosť, ale pridobre si pamätal na rečičky, aké sa plížili po škole o tých, čo sa prihlásili a neuspeli. Stane sa o niekoľko minút aj on jednou z týchto báš tlmených posmeškov?

Znechutene odtisol tanier s takmer nedotknutou porciou ďaleko od seba a závidel Nickovi, sediacemu pri vedľajšom stole jeho výbornú náladu. Ako vždy sršal vtipmi a bavil všetkých naokolo. Ešte aj profesori, ku ktorým sa poniektoré z jeho dnešných žartíkov doniesli, sa pobavene usmievali.

Len Danny ostával mlčky sedieť. V krku mu narastala zväčšujúca sa hrča a ruky sa pozvoľna poddávali triaške.

Keby Nick vedel, čo všetko je dnes večer v hre, pomyslel si, do smiechu by mu nebolo.

Zachmúrene, ponorený do úzkostných myšlienok prešiel okolo profesorského stola a zamieril do auly. Najradšej by bol vyhlásenie výsledkov vynechal, ale ak má prísť porážka a sklamanie, radšej si to odbije hneď. Nemalo zmysel čakať na nepríjemnú pravdu do zajtra.

V aule bol medzi prvými. Utiahol sa do zadných radov a dúfal, že spolužiaci si nájdu miesta inde. Len čo ich zočil prichádzať, bleskovo sa zohol a tváril sa, že šnúrky jeho

topánok prišli prinajmenšom ku Gordickému uzlu. Odľahlo mu, keď si ho nevšimli.

Dnes nemal náladu na ich prekvapené otázky, ktorými by ho po vyhlásení prihlásených určite zasypali. Jediný, komu Danielovo predstierané zaväzovanie šnúrok neuniklo, bol Nick. Zvalil sa na stoličku vedľa neho a skúmavo si ho premeral. Aj cez všetky fígle a žartíky, ktorými sršal, si nemohol nevšimnúť bratovu úzkosť a nepokoj. Odzrkadľoval sa mu na tvári ako neželaný hosť.

„Je ti niečo?“ nadhodil opatrne a naklonil sa bližšie k nemu.

„Nič,“ utrúsil Danny. „Kde si nechal kamošov? Zadusil si ich od smiechu? Nečudoval by som sa, bolo vás počuť na celú jedáleň.“

„Ani tebe by trocha zábavy neuškodilo. Pozri sa na seba! Chodíš ako múmia! Keby si mi radšej povedal, čo ti je!“

„Nič!“

„Jasné, nič. Ale to „nič“ ťa riadne zmenilo,“ poznamenal Nick šeptom. „Ak máš byť takýto aj na prázdninách, tak ani nemusíme nikam chodiť. Myslíš, že Harry s Amber sú zvedavé na ten tvoj trpiteľský výraz, ktorým nás tak dlho obšťastňuješ? Minule písali, že sa nevedia dočkať, kedy vyrazíme. A ty? Chodíš ako pes s prebitou nohou! Už nechceš ísť s nami k jazeru?“ napadlo ho po chvíli a úsmev z tváre zmizol do nenávratna. Nedokázal si predstaviť, že by prázdniny pri jazere Domashawn, kam každý rok vyrážali spolu so sesternicami Harriet a Amber, mali tráviť bez Dannyho.

„Pravdaže, chcem,“ odvetil neveľmi presvedčivo.

Ak by Nick vedel, čo k výhre Dickensovho pera prináleží, jazero Domashawn by pustil z hlavy.

Hluk v aule pozvoľna tíchol. Newillovci upriamili pozornosť na riaditeľa Stantona, ktorý sa typickým ťarbavým krokom došuchtal k mikrofónu na pódiu. Jeho siahodlhú reč dokázali vnímať iba tí najotrlejší. Aula sa prebrala k životu, až keď sa na hladkej stene za Stantonovým chrbtom začal objavovať dlhý had s menami študentov, ktorí sa do literárnej súťaže prihlásili.

Mená víťazov a prihlásených sa všetky zúčastnené školy mali dozvedieť v presne stanovený čas.

Daniel cítil, že jeho srdce sa vymyká spod kontroly a začína tĺcť divšie. Obludná, nepríjemná nervozita uchvátila celé jeho vnútro, keď sa popri desiatke mortimerčanov zjavilo aj jeho meno. Nick naňho spýtavo a zároveň prekvapene pozrel.

Danny, vedomý si jeho pohľadu, ho cielene ignoroval. Civel kamsi za Stantona a v duchu prepočítaval počet súťažiacich. Stodeväť, kmitalo mu bezmyšlienkovite hlavou a ušlo mu zopár riaditeľových slov. Ako vo sne sledoval, ako sa k riaditeľovi blíži profesorka fyziky a v ruke drží previazanú obálku.

Stanton teatrálne stiahol stužku a Danny mal pocit, že jeho srdce každú chvíľu exploduje. Údery boli také silné, až si bol istý, že ich musia počuť všetci naokolo. Okrem Nicka si ho však nikto nevšímal. Zadný rad poskytoval svojim zverencom súkromie, akého by sa im inde nedostalo.

„Charles Dickens bol," rozprával riaditeľ mdlým hlasom, „jeden z našich najvýznamnejších spisovateľov. Pre náš národ bol nesmiernym prínosom. Som rád," odmlčal sa

a očami prebehol zoznam Mortimerčanov, „že jedenásť študentov z Vaších radov, sa do Dickensovho pera zapojilo. O to radšej som, že víťaz okrem uznania získa, na rozdiel od minulých ročníkov, nepeňažnú výhru, ktorú do tohto ročníka venovalo Združenie škôl Berkshire.

Tí, čo sa prihlásili, vedia, o akú výhru ide. Vám ostatným, čo ste dosiaľ boli v sladkej nevedomosti, dávam na vedomie," riaditeľ sa opäť odmlčal a kochal sa pohľadom na šumiaci dav, ktorý sa akoby až teraz prebral k životu, „že víťaz, nech už bude z ktorejkoľvek školy našej drahej vlasti, získa dvojtýždňový pobyt v meste s bohatou históriou, v meste, ktorého začiatky siahajú hlboko do minulosti, v meste, ktoré má v Európe nezastupiteľné miesto. V meste, ktoré doslova dýcha dejinami."

Stanton sa vyžíval v zmätených tvárach, aké naňho hľadeli z predných radov. Len Daniel a desať ďalších vedelo, o akom meste tu riaditeľ básni. Aj to bol dôvod, prečo Danny túžil vyhrať.

Košice. Exoticky znejúci názov mesta vyvolával v chlapcovej predstavivosti prísľub dokonalých prázdnin. Čo tam po jazere, Košice, ležiace v srdci Európy v malebnej krajine Slovenska boli pre Daniela lákavejšie a záhadnejšie, než čokoľvek iné. S rodičmi precestoval kus sveta, ale ešte nikdy nebol Slovensku a Košiciam bližšie, než teraz, v aule na MIŠ-i.

„Takže," prelomil hustnúce ticho Stanton, „víťaz doň spolu s troma ním vybranými kamarátmi pocestuje, aby mohol nasať nové poznatky o tomto na kultúru a históriu bohatom meste. Profesor Chancellor," pokračoval riaditeľ - po jeho pravici sa postavil muž v stredných rokoch v okuliaroch s tmavým, hrubým rámom a nedbalo

kývol hlavou na pozdrav - „odchádza počas prázdnin do spomínaného mesta tiež.” Pedagogický dozor bol jednou z požiadaviek pri schválení zahraničnej cesty pre študenta a profesor Chancellor sa tejto práce vďačne ujal. Má tam aj iné povinnosti, ale pevne verím, že štvorica, ktorú bude mať na starosti, sa bude správať zodpovedne.“

Aulou sa rozľahol nadšený potlesk. Andrew Chancellor, učiteľ dejepisu a telesnej výchovy bol na MIŠ-i všeobecne obľúbený. Škola ihneď pochopila, že nech už bude víťazom ktokoľvek, s Chancellorom nebude jeho pobyt nutným zlom.

„A teraz,“ zaburácal Stanton hromovým hlasom, pred ktorým mali všetci mortimerčania rešpekt, „pristúpime k vyhláseniu výsledkov Dickensovho pera!“

Medzi profesormi to zašumelo, žiaci zbystrili pozornosť a mnohí si až teraz prečítali mená spolužiakov, korí sa za ich školu do súťaže prihlásili.

Dannyho meno vyvolávalo rozpaky. Nik netušil, že sa venuje písaniu. A nielen to – že píše dobre.

Do svojich poviedok vkladal kus srdca a možno to bolo príčinou, že keď Stanton utíšil aj posledných vyrušujúcich, a zo staručkého mikrofónu sa niesol praskavý zvuk, bez najmenších pochýb v ňom zaznelo:

„Mám tú česť oznámiť, že víťazom Dickensovho pera sa stáva jeden z Vás. Jeden z našich študentov porazil v boji o prvenstvo zúčastnených z ostatných škôl, čo ma, ako riaditeľa Mortimerskej strednej nesmierne teší. Som rád, pretože odlesk slávy dopadne aj na nás, na našu školu. Prosím veľký potlesk pre Daniela Newilla, víťaza 64. ročníka Dickensovho pera!“

Aula vybuchla. Všetko naokolo začalo splývať. Spolužiaci sa zliali do obrovskej jednoliatej škvrny a na Danielove plecia dopadali Nickove nadšené buchnáty.

Nezdalo sa mu to? Naozaj povedal Stanton jeho meno?

Výskajúci Nick ho vrátil do prítomnosti a ako v polosne ho vypoklonkoval do uličky vedúcej k pódiu, aby si prebral vysnívanú výhru. Dokázal to.

Tajuplné Košice mal na dosah a jeho bezmedzná radosť prehlušila starosti nad tým, či ho rodičia do neznámej krajiny vôbec pustia.

II.

Nasledujúce dni sa pre Daniela stali skôr príťažou než radosťou. Poväčšinou sa stretával so žičlivosťou zo strany spolužiakov, ale našlo sa zopár neprajníkov, ktorí si z neho a jeho víťazstva uťahovali. Len zriedka sa mu podarilo nebrať si ich štipľavé a bodajúce slová k srdcu.

Na Mortimerskú strednú chodili chlapci z rôznych kútov Anglicka, ale jednu vec mali všetci spoločnú. Ich rodičia si mohli dovoliť platiť nemalé školné, dúfajúc, že sa ich synom dostane toho najlepšieho vzdelania.

Danny sa stránil spolužiakov, pre ktorých boli jedinou prioritou peniaze a majetky. U nich doma, možno preto, že ich nikdy nebolo málo, sa o peniazoch nehovorilo. Eric Newille a Eileen vychovávali synov k zodpovednosti a učili ich, že kvôli pôvodu a majetku sa nad nikoho a nikdy nesmú vyvyšovať. Nick ani Daniel to v povahe nemali, ku každému pristupovali ako k seberovnému. Po príchode na MIŠ sa stretli so všakovakými náturami, ale od horenosov, páchnucich pýchou, si držali primeraný odstup. Práve táto hŕstka zazobaných budúcich dedičov impérií po otcoch a starých otcoch, bola tou, čo Dannyho výhru najviac znevažovala.

Nepísaným vodcom sedemčlennej skupinky bol John Batta, malý, územčistý chlapec s kučeravou hrivou a trojuholníkovou tvárou, ktorej kraľoval malý mäsitý nos. Obočie mal takmer zrastené dohromady a každému, kto bol ochotný počúvať, vykladal, čo všetko patrí do ich ohromného majetku. Bol povýšenecký a zlý. Nad každého sa vyvyšoval, nikdy však nezačínal hádku, dokým s ním neboli jeho šiesti, rovnako nadutí kumpáni. Z Danielovej výhry